

„Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΗΣ ΟΡΕΣΤΕΙΑΣ“

Έκει που κάπνιζα ήσυχα ήσυχα το ναργιλέ μου, που λέτε, να και μου βάνει ένας μπροστά μου το «Έμπρος» (3 Νοεμβρ.). Πρώτα πρώτα χτύπησε στα μάτια μου το κεραυνοβόλο εκείνο άρθρο «Η γλώσσα της Ορεστείας». Ξαφνίστηκα. Όχι βέβαια για τις μουσικαδές του, μόνο για την αντίφαση του τίτλου της φημερίδας που τό 'χε, μ' εκείνα τα λόγια. Σά λέγονταν η φημερίδα «Πίσω», θα συμφωνούσανε καλύτερα, και πολύ, με τ' όνομά της, με τώρα τί να σάς πω;... Κατόπι όμως σκέφτηκα πώς έσεεις εκεί κάτω που όλα σας—με συμπάθειο—είν' ανάποδα μπορείτε να συβιάσετε άτάραχοι κ' ένα τέτοιο πράμα.

Βεβαιώνω λοιπόν το λογιότατο κύριο πρόγραφο το υπερδιδασκαλικόν εκείνο άρθρο, πώς κι' ο Όρεστής με την Κλυταίμηστρα (όχι Κλυταιμνήστρα, λογιότατε) επειδής δεν είχαν εκείνον τον καιρό το έφτύχημα να κέκτνται καθαρεύουσαν (τί αξιολύπητοι που είταν οι καθημένοι!) μιλούσανε στην ίδια γλώσσα, δηλ. στους ίδιους τύπους (nota bene) που μιλούσαν οι Μπαρμπαλινάρδοι κ' οι Μαρούδες της εποχής τους. Και το σπουδαιότερο, καθόλου η γλώσσα τους δεν έμοιαζε με την άλλη που τους βάζει στο στόμα ο Αίσχύλος μέσ' στην Τραγωδία του, γιατί δε σκοτίζονταν ο βλοσυρός πώς μιλούσαν εκείνοι, μόνο πώς θα τότε νιώσουν καλύτερα οι πατριώτες του. Μήτε στού Αίσχύλου την εποχή δεν μπορέσανε ν' αποχτήσουνε καθαρεύουσα οι ακοριζικοί οι προγόνι μας' άφτη η ξεχωριστή χάρη δόθηκε μόνο σ' ΕΜΑΣ τους μικρομεγάλους.

Σά δε θέλει να μ'ε πιστέψει ο λογιότατος, τότε συβουλευόμε να φορέσει μιάν πιστιά, είναι το πιο ταιριαζόμενο φάρμακον για τέτοια κορμιά.

Μ. ΦΙΑΝΤΑΣ

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

- Η «Πρωία» της περασμένης Δευτέρας ήταν γλέντι.
- Έξόν από το πολιτικό της άρθρο, είχε και άρθρο Αντικρουμαχηρικό γραμμένο από τον κ. Μιστριώτη.
- Και στο άρθρο αυτό όμιλώντας για τον Κρουμπάχερ ο Λασσανίδας άνηρ έλεγε:

— «Αι όβρεις του σοφού άνδρος (του Κρουμπάχερ δηλ.) είναι οι μέγιστοι έπαινοι του Έπιστημονικού μου(!!!) βίου. Έφοβούμην μόνον μη έπαινήση με, διότι τότε ήθελεν είσθαι όμοσήτης αύτῳ».

— «Άς μείνη ήσυχος, κι' αυτό δέν θα το πάθη ποτέ. Ό Κρουμπάχερ τους έχει άκριβούς τους έπαινους του.

— Κάποιος αντισυνταγματικός πολίτης που είδε επιδιορθωμένη την Βουλή είπε:

— «Μά πάντοτε απ' όξω θα το επιδιορθώνουν αυτό το κτίριο!»

— Ό άνθρωπος, βλέπετε, είχε την άπαίτησι να το επιδιορθώσουν κι' από μέσα, δηλ. το περιεχόμενό του!

— Κάθε κόμμα πολιτικό έχει τους ειδικούς του που ξεφυτρώνουν σαν μανιτάρια μόλις το κόμμα άρπάξη την Άρχή.

— Το Θεσοκικό κόμμα έχει τον κ. Ρωμάνο για Έξωτερική ειδικότητα.

— Το Ζαϊμικό έχει για Έσωτερική ειδικότητα τον κ. Τριανταφυλλάκο.

— Το Δεληγγιαννικό άπέχτησε τώρα τελευταία κι' αυτό την Έκπαιδευτική του ειδικότητα με τον κ. Φαρμακόπουλο.

— Η «Διάπλασι των Παιδών» μιλάει στο τελευταίο φύλλο της και πάλι για την γλώσσα.

— Κάποιος «Μικρός Άθηναίος» της είπε, λέει, πώς καίτ' ο «Νουμάς» έγραψε γι' αύτην.

— Και ή «Διάπλασι» του άπαντά: «Δέν είπα πώς είμαι εναντίον της Δημοτικής γλώσσας άλλ' εναντίον των μαλλιαρών οι όποιοι κτλ.»

— Καλέ, δέν αφήνει τα παιδάκια να ξεσπαθώνουν για να της στρατολογήσουν συνδρομητάς και θαυμαστά: του κ. Ξενοπούλου, παρά κάθεται και τους κάνει άνόητες κουβέντες!

— Είναι καμιά άνάγκη νάρχισουν και τα παιδάκια να λένε το άνόητο αυτό έπίθετο που τίποτε δέν φανερώνει παρά μόνο την σάχλα και τον πνευματικό εύνοουχισμό εκείνων που τ'όβγαλαν κι' εκείνων που το μεταχειρίζονται!

— Ό κ. Δεληγγιάννης κάθε λίγο και λιγάκι φωνάζει πώς έχει την πλειονοψηφία και πώς κανένας δέν μπορεί να του την άρνηθη.

— Μοιάζει κι' αύτος με τις έφημερίδες εκείνες που μ'ε παίρνουν ταύτιζα με το να φωνάζουν πώς έχουν την πρώτη κυκλοφορία.

— Μονάχα που δέν άποφάσισε κι' αύτος να δημοσιεύση τα έπίσημα δελτία... του Κεντρικού Πρακτορείου των Έφημερίδων για ναποδείξη την πλειονοψηφία του!

— Ένα πολύ φρόνιμο άρθρο είδαβάσαμε στο τελευταίο φύλλο της «Σύρου» για τα φοιτητικά.

— «Δέν πταίουν τα άπερίσκεπτα παιδιά του Πανεπιστημίου φωνάζει ή Συριανή έφημερίδα.

— Άπταίουν εκείνοι που δέν το εκλείσαν τόσο καιρό.

— Άπταίουν ή δειλία της Κυβερνήσεως, ή κουφότης των άρχων, ή άνικανότης των καθηγητών.

— Άπταίει πρωτίστως ή προδοτική και ζητιάνικη στάσις μερικων δημοσιογράφων».

— Και τελειώνει το φρόνιμο και παληκαρισιο άρθρο

της με την δικαιοσύνη δμολογία πώς μονάχα ο Ράλλης, ο Μπενή-Ψάλτης κι' ο Τσιτσικλής άπέδειχθησαν ίκανοί να κτυήσουν τον φαύλον τύπον και να φέρουν την τάξιν, την ήσυχίαν και την ασφάλειαν».

— Ένας φιλολογικός παλητονεκός δογματίζει κάπου με σοβαρότητα χιλίων παληάτσων, ότι ο κ. Πάλλης αισθάνεται κάποτε την άνάγκη νάφινη την διπλογραφίαν χάριν της γλωσσολογίας.

— Ηθέλαμε να ξέρουμε τί ν' αφήνη κάποτε κι' ο παλητονεκός αύτός για να καταγίνεται με την φιλολογία.

Ο ΙΔΙΟΣ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

Η ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ

Φίλε μου Νουμά,

Σου στέλνω ως έπίκαιρη μιá κουβέντα πουάκανα με το παιδάκι μου έδω κι' ένα μήνα.

Το παιδάκι μου, δέκα χρονών παιδάκι, κουτό δέν είναι. Ό δάσκαλός του μάλιστα μου το λέει κι' έξυπνο και φέτος επήδηξε και μιá ταξί. Τ' άρέσσουν και τα γράματα. Διαβάζει πολύ, ό,τι βρή μπροστά του, άρκει μονάχα να ναι τυπωμένο χαρτί.

Ένα βράδυ λοιπόν το παιδάκι μου, σαν άποφάγαμε, επήρε να διαβάση μιá έφημερίδα, την Άκρόπολι, πουγράφε τον κίνδυνο που πέρασε στο ταξίδι της ή Άμφιτρίτη, όταν έφερνε το Διάδοχο, με τη φουρτούνα. Έδίαβαζε μεγαλόφωνα και κάθε ώρα και στιγμή με ρωτούσε τί θα πη τοϋτο και τί θα πη εκείνη ή λέξι, πατέρα.

Έφτασε και στη φράσι: «Η λέμβος έγένητο άνάρπαστος υπό των κυμάτων».

- Τί θα πη «άνάρπαστος» πατέρα;
- Νά, τή βάρκα την άρπαξαν τα κύματα.
- Μά τότε γιατί δέν το γράφουνε έτσι;
- Ξέρω κι' έγώ; Γιατί έτσι θελουν!

Το παιδάκι μου εξακολούθησε να διαβάζη... Έγώ χαλωμένος στον τιβάνι, με το τσιγάρο στο στόμα, τ'άκουγα, ή σωστότερα παρακολουθούσα το μαρτύριό του το μεγάλο. Σί μιá στιγμή, αφήνει την έφημερίδα από τα χέρια του και φωνάζει με άγκυαχτησι:

- Δέν ντρέπονται λιγάκι, να περιφρονούν τη γλώσσα μας και να γράφουνε μιá γλώσσα ξένη!
- Ξένη γλώσσα; Και που είναι ή ξένη γλώσσα, παιδί μου;

έμπνευση όργιάζει και πώς ή ιδέα για να δημιουργηθεί και κάτι, που να ναι πιο σιμά μας δε φαίνεται πουθενά. Και ύστερ' απ' αύτά βλέπουμε μιá προσπάθεια να μολοιάση τη Γερμανική σκέψη στην Έλληνική. Γερμανισμό έλεγε πρέπει να κλείσει μέσα της ή Νεοελληνική ψυχή για να σωθεί, μα με τα λόγια της αύτά δε μ'ε δείχνει μ'εξή και τον τρόπον, ούτε μ'ε ώριζε την αίτια, κι' άκόμα δε μ'ε ξηγούσε κατά πόσο θα μ'ε είναι ωφέλιμο τέτοιο μπόλιασμα. Η πνευματική άνανώωση ή, αν θελετε, επανάσταση δε γίνεται χωρίς να ξεδιαλύνονται καλά μέσα στο έσωτερον έγώ το γιατί και το πώς. Κι' όταν ύπάρχει άπορία, αν ή Νεοελληνική ψυχή μπορεί να δεχτεί δίχως κίνδυνο τη Γερμανική σκέψη, κάθε τέτοιος άγώνας στέκει έξω από το σύνορο της αλήθειας.

Αυτό μ'ε το δείχνει πιο καθαρά ή ίδια ή «Τέχνη», που, αν και φωνάζει, πώς με το ξαναβάφτισμα στη Γερμανική κολυμπήθρα θα ξεκαθαρίζαμε το νου μας από το σκοτάδι που το περιζώνει, μολοντοϋτο αύτη δε μ'ε έκανε να το νοιώσουμε. Γιατί βέβαια δε θα μ'ε φέρε για άποδειχτικό μέσο το άνακάτωμα της σκέψης, που βασιλευε μέσα στις σελίδες της. Ηθέλεν από τη μιá μεριά να γνωρίσουμε τη φιλοσοφία του Νίτσε, να την άγκαλιάσουμε και να την ακολουθήσουμε, κι' από την άλλη μ'ε μιλούσε με τον ίδιο έν-

θουσιασμό για τον Έμμερσον κι' όμως τι αντίθετα πνεύματα αύτοι οι δυο νεώτεροι φιλόσοφοι. Και τοϋτο είναι ένα πρόχειρο παράδειγμα, πουφέρα. Στά πιο πολλά πάντα το ένα άρθρο για ξένα, κι' από ξένα παρμένο, μαλόνει με τ'άλλο:

Όταν ένα φιλολογικόν όργανο άγωνίζεται για μιá ιδέα, θαρῶ, πώς πρέπει να κρατάει πάντα ψηλά τη σημαία του απλωμένη, χωρίς να τη χαμηλώνει ποτέ μπροστά σ' ό,τι άλλο, που δε θα ύποστηρίζει την ιδέα του και δε θα είναι σύμφωνο μ' αύτη. Ό δρόμος προς την αλήθεια παρουσιάζει πάντα δυσκολίες μεγάλες και για να τον διαβεί κανένας χρειάζεται να έχει ελεύτερη θέληση, πράμα, που έλειψε σε πολύ μέρος από την «Τέχνη» και για τοϋτο δε μπόρεσε να μ'ε δώσει εκείνο, που άφινει κάποτε να ξανοίγεται στο βάθος της. Σκλαβωμένη από τη μίμηση και μ'ε ξέροντας τί να πρωτοδιαλέξει, έκλείσει μέσα στις σελίδες της τα πιο άνομια πρωτότυπα και ξένα μακρυσμένα από την άληθινή ζωή και νομίζοντας ότι δούλευε την τέχνη, αν δημοσίευε ό,τι θύμιζε ή σίμονε κάθε ξένη τεχντροπία, ξεφυγεν από τον προορισμό της, ή πιο σωστά από κείνο, που ήθελε να κάνει' κι' έτσι κατάντησε το έργο της άρνητικό. Θέλησε να φέρε κάποια επανάσταση στη φιλολογία μας — μ'ε το είπε στον πρόλογό της και στον επίλογο — μα δέν το κατόρθωσε, γιατί το έργο της ήταν άφιλοσόφητο, και γιατί δέν πρόσεξε στο διαλεγ-

μα εκείνου, που θάδινε στο Έθνος και που έπρεπε να του άρέσει, όπως έλεγε. Έχουμε άνάγκη βέβαια να ριζούμε καινούργιες ιδέες μέσα στην κοινωνία μας και να τη δυναμόσουμε με την πνοή της μεγάλης σκέψης, της σκέψης που θα οδηγεί προς την αλήθεια. Μά είναι κι' άνάγκη να προσέχουμε πολύ στο τί θα δίνουμε στο Έθνος μας για την άνάπλασή του και να νοιώθουμε πιο είν' εκείνο, που θα μ'ε φέρει να το δεχτεί ή ψυχή του χωρίς τον κίνδυνο να τη βλάψει.

Ν. Μάρκωνα το λόγο για την «Τέχνη», γιατί άπό- νου σ' αύτη μπόρεσε να μιλήσω γενικά για κάποια πράματα, που θα ήταν άνάγκη να τα ξαναπώ παρακάτου, έξεταζοντας το έργο και των άλλων περιοδικών μας. Άλλως τε ή «Τέχνη» είναι ή μητέρα — μπορεί να είπει κανένας — των κατοπινών περιοδικών, που θέλησαν κι' αύτά να δουλεύουν για την τέχνη και να δώσουν καινούργια πνοή στη φιλολογία μας και φυσικά ν' άναμορφώσουν και την άλλη ζωή μας, αν παραδεχτούμε — όπως δά είναι κι' ή αλήθεια — ότι ή φιλολογία έχει τη μεγαλύτερη επιδραση στην πρόοδο και στη διάπλαση κάθε κοινωνίας.

(Ακολουθει)